

2. VĨ KỲ PALEOPROTEROZOI - NEOPROTEROZOI SỚM (PP - NP₁: 2500 - 900 tr.n.)

Đặc trưng cho vĩ kỳ này là vỏ lục địa Proterozoi mở rộng dần ra quanh các nhân Arkei Indosinia, Shan - Thái, Việt - Trung, Dương Tử - Hoàng Liên Sơn và Cathaysia theo cơ chế rìa lục địa kiểu Cordiller.

Các đá gneis migmatit, gneis biotit, amphibolit xen kẽ những lớp mỏng hoặc thấu kính đá hoa lộ ra thành những dải hẹp dọc hai bên sông Hồng (H. 1) có nguồn gốc từ trầm tích và phun trào mafic. Những tổ hợp thạch kiến tạo này được hình thành dọc rìa cung lục địa có chứa các vật chất sẫm màu với hàm lượng silic thấp ($\text{SiO}_2 \approx 47\%$), sắt cao (11 - 15%) calci cao ($\approx 10\%$) thuộc tính tholeitic ($\text{Na/K} > 2$) nằm ở phần thấp và chuyển tiếp trên là plagiogneis migmatit xuất hiện lớp granit - biến chất của vỏ trung gian (Nguyễn Xuân Tùng, Trần Văn Trị và *nnk.* 1992). Tổ hợp này chịu ảnh hưởng nhiệt - kiến tạo xảy ra vào Paleoproterozoi với sự xuất hiện của granit Xóm Giấu có tuổi 2264 ± 8 tr.n. và 1964 ± 23 tr.n. bằng phương pháp SHRIMP U - Pb trong zircon (Trần Ngọc Nam và *nnk.* 2001). Tiếp theo là sự hình thành lớp granit - biến chất thực thụ với các xâm nhập granit giàu feldpat kali thuộc phức hệ Bản Ngâm với tuổi đồng vị U - Ub của zircon là 1386 tr.n. (Lê Đình Hữu in Phan Cự Tiến và *nnk.* 1977).

Trong khi đó ở khối nhô Kon Tum có loạt Sông Re gồm các loại gneis migmatit, amphibolit, đá phiến kết tinh tương amphibolit thuộc Paleoproterozoi - Mesoproterozoi với số liệu tuổi đồng vị 2300 tr.n. (Nguyễn Xuân Bao, Trần Tất Thắng 1979). Tổ hợp đá này cũng tương ứng với thành phần cung đảo vỏ lục địa kiểu chuyển tiếp trên móng sẫm màu.

Các bồn trầm tích tiếp tục mở rộng dần về phía bắc và phía tây hiện tại của khối nhô Kon Tum (H. 2), đồng thời xuất hiện những vòm nâng cục bộ ở các lưu vực sông Re, sông Tranh, Tà Ma có các tổ hợp gneis migmatit có độ silic cao bão hòa nhôm, kali trội hơn natri chỉ thị cho việc hình thành vỏ lục địa mới.

Ngoài ra một số khối nhô dạng vòm nhỏ cũng lộ ra plagiogneis, amphibolit, đá phiến kết tinh ở Nậm Sur Lư có tuổi đồng vị của amphibolit là 1300 tr.n., Sầm Tớ tuổi theo zircon và monazit là 1510 - 1600 tr.n. (Nguyễn Xuân Tùng và *nnk.* 1992) và Phú Hoạt thể hiện rõ biến chất phân đới từ silimanit ở phần nhân, disten - staurolit, anmandin, biotit ở các vành ngoài (Phan Trường Thị 1975). Các khối nhô dạng vòm này tuy mức độ trôi lộ còn ít hơn nhiều so với các khối Hoàng Liên Sơn, Kon Tum nhưng cũng biểu hiện những dấu ấn của vỏ lục địa Mesoproterozoi muộn. Sự hình thành các vỏ lục địa nêu trên là kết quả của hoạt động tạo núi Grenville gắn kết các khối nền (craton) Cathaysia, Dương Tử - Hoàng Liên Sơn, Nậm Sur Lư Phú Hoạt - Sầm Tớ Indosinia, Shan - Thái v.v... dẫn đến sự hợp nhất thành siêu lục địa Rodinia vào giữa Mesoproterozoi - đầu Neoproterozoi trong khoảng 1300-900 tr.n. và sau đó lại xuất hiện quá trình rift hóa từ 970 đến 825 tr.n. (Li Z.X. và *nnk.* 2001).